

XORIJIY TILI O'RGATISHDA O'YINLAR VA QO'SHIQLARDAN FOYDALANISH

Masaliyeva J.A.¹, Alibekova D.A.², Maxmudova K.S.³

Annotatsiya:

Qo'shiqlar nafaqat tilni o'rganishda, balki tilning madaniyatini tushunishda ham yordam beradi. Qo'shiqlarda ishlatiladigan so'zlar va iboralar, o'quvchilarga tilni o'rganish bilan birga o'rgatilayotgan millatning madaniy xususiyatlarini ham o'rgatadi.

Kalit so'zlar: O'yinlar, qo'shiqlar, grammatika, leksika, talaffuz va nutq.

Xorijiy tilni o'rganish jarayoni ko'pincha murakkab va vaqt talab qiladigan bo'lishi mumkin. Biroq, o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish va o'rgatish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish uchun turli xil o'yinlar va qo'shiqlardan foydalanish juda foydali usuldir. O'yinlar va qo'shiqlar nafaqat til o'rganishning eng asosiy komponentlarini — grammatika, leksika, talaffuz va nutqni — rivojlantirishga yordam beradi, balki o'quvchilarga tilni amaliy ravishda qo'llashda, ijodiy fikrlashda va madaniy bilimlarni oshirishda ham yordam beradi.

o'yinlar yordamida til o'rganish

So'zlarni topish o'yinlari

So'zlarni topish o'yinlari, masalan, "hangman" yoki "crossword puzzles", til o'rganishda juda foydali bo'lishi mumkin. Bu o'yinlar o'quvchilarga yangi so'zlarni o'rganish va eslab qolish uchun qiziqarli va motivatsion vosita bo'lib, ularning so'z boyligini kengaytiradi. Bunday o'yinlar o'quvchilarga so'zlarni turli kontekstlarda ishlatishga imkon beradi.

Rol o'ynash o'yinlari (role-playing games)

Rol o'ynash o'yinlari tilni o'rganishda juda samarali bo'lishi mumkin. O'quvchilarni turli vaziyatlarga joylashtirib, ular o'zaro suhbatlar orqali tilni amaliy ravishda qo'llashlari mumkin. Masalan, do'konda xarid qilish, restoranlarda buyurtma berish yoki sayohat qilish kabi vaziyatlarni yaratish, o'quvchilarga tilni to'g'ri va o'ziga xos kontekstda ishlatish imkoniyatini beradi.

Kartochkalar bilan o'yinlar

So'z kartochkalari yordamida o'yinlar o'quvchilarga yangi so'zlarni eslab qolishda yordam beradi. Bu o'yinlar o'z ichiga so'zlarni tarjima qilish, sinonim va antonimlarni topish kabi turli xil mashqlarni oladi. Ular o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi va so'z boyligini mustahkamlaydi.

Krossvord yoki so'zlar yasalishi o'yinlari

Krossvordlar va so'z yasalishi o'yinlari til o'rganish jarayonida o'quvchilarga yangi so'zlar va iboralarni o'rganishga yordam beradi. Bu o'yinlar orqali o'quvchilar grammatikani o'zlashtiradilar va yangi so'zlarni o'rgatishning qiziqarli usulini topadilar.

Qo'shiqlar yordamida til o'rganish

Talaffuz va leksikani rivojlantirish

Qo'shiqlar, o'quvchilarni tilning talaffuzi, ritmi va melodik tuzilmasini o'rganishga yordam beradi. Qo'shiq matnlarini tinglab, o'quvchilar talaffuzni yaxshilashlari va yangi so'zlarni o'rganishlari mumkin. Qo'shiqning qayta-qayta tinglanishi so'zlarni eslab qolishni osonlashtiradi.

Qo'shiq matnlarini tahlil qilish

Qo'shiq matnlarini tahlil qilish orqali o'quvchilar yangi leksikani o'rganadilar va grammatikalarining qo'llanilishini tushunishadi. Qo'shiqlarda mavjud bo'lgan iboralar va so'zlar o'quvchilarga o'rgatilayotgan tilning kontekstida qanday ishlatilishini ko'rsatadi.

Karaoke va qo'shiqlarni aytish

Karaoke yordamida o'quvchilar tilni amaliy ravishda o'rganishadi. Qo'shiqlarni aytish va ularni o'z so'zlari bilan ijro etish, o'quvchilarning nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu usul nafaqat talaffuzni yaxshilaydi, balki o'quvchilarga o'rgatilayotgan tilni o'zlariga xos usulda ifodalash imkonini beradi.

Madaniyatni o'rganish

¹ Masaliyeva Janar Amalbayevna, PhD, dotsent

² Alibekova Dilrabo Abdiraimovna, Samarqand davlat chet tillar instituti o'qituvchisi

³ Maxmudova Komila Sobirjanovna, Samarqand davlat chet tillar instituti o'qituvchisi

Qo'shiqlar nafaqat tilni o'rganishda, balki tilning madaniyatini tushunishda ham yordam beradi. Qo'shiqlarda ishlatiladigan so'zlar va iboralar, o'quvchilarga tilni o'rganish bilan birga o'rgatilayotgan millatning madaniy xususiyatlarini ham o'rgatadi.

Xulosa

O'yinlar va qo'shiqlar xorijiy tilni o'rgatishda samarali va qiziqarli vositalar bo'lib, o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. Ular o'quvchilarga tilni o'rganish jarayonini yoqimli, ijodiy va motivatsion qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, o'yinlar va qo'shiqlar o'quvchilarning so'z boyligini kengaytiradi, talaffuzni yaxshilaydi va tilda ifodalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'quvchilarning yoshiga, qiziqishlariga va til o'rganish darajasiga mos ravishda turli o'yinlar va qo'shiqlarni tanlab, ularni tilni o'rganishda qo'llash mumkin. Bu usullar til o'rganishning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarga tilni tabiiy va qulay sharoitda o'zlashtirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1]. Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge University Press.
- [2]. Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford University Press.
- [3]. Larsen-Freeman, D., & Anderson, M. (2011). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford University Press.
- [4]. Scrivener, J. (2010). *Learning Teaching*. Macmillan Education.
- [5]. Thornbury, S. (2006). *An A-Z of ELT: A Dictionary of Terms and Concepts in English Teaching*. Macmillan Education.
- [6]. Garton, S., & Copland, F. (2017). *The Routledge Handbook of Teaching English to Young Learners*. Routledge.
- [7]. Murphey, T. (1992). *Music and Song in ELT*. Cambridge University Press.
- [8]. Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisition*. Oxford University Press.
- [9]. Van Lier, L. (2004). *The Ecology of Language Learning: A Sociocultural Perspective*. Kluwer Academic Publishers.
- [10]. Nizomiddinovich, E. M. (2025). THE IMPACT OF MOBILE PHONE INLEARNING. *AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING*, 3(1), 931-936.
- [11]. Sobirjanovna, M. K. (2025). HOW TO USE ENGLISH SONGS PROPERLY IN TEACHING ENGLISH. *JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH*, 2(4), 351-356.
- [12]. Xolbayev, F., Alibekova, D., Abdurazzoqova, M., & Karamatova, Y. (2024). THE IMPORTANCE OF TEACHING VOCABULARY THROUGH GAMES FOR PRIMARY SCHOOL. *Теоретические аспекты становления педагогических наук*, 3(23), 14-16.
- [13]. Amonova, G. (2024). IMPLEMENTING INTERACTIVE LESSONS. *Современные подходы и новые исследования в современной науке*, 3(8), 31-33.
- [14]. Nizomiddinovich, E. M. (2024). IDENTIFYING THE MAIN FEATURES OF ENGLISH SYNTAX AND THEIR IMPACT IN TEACHING SPEAKING. *ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ*, (47-1).